

Konsten har berört mig själsligt, kroppsligt och känslomässigt

Samtal med Jaroslaw Raubo, silviasyster på vård- och omsorgsboendet vid Stockholms Sjukhem

Jaroslaw, du har varit engagerad i Konststunder från start. Hur har du upplevt aktiviteterna? Vad har din roll varit i sammanhanget?

Konststunder har öppnat våra ögon för konsten på Stockholms Sjukhem. Det har varit ett privilegium att träffa en professionell konstpedagog flera gånger i veckan – som att gå på konstmuseum fast på hemmaplan!

Min roll har primärt inneburit ett samordningsansvar vid aktiviteterna, att se till att deltagarna har kommit till rätt plats på utsatt tid och att närvara under tiden aktiviteterna pågått. Eftersom jag känner de boende har jag haft en viktig roll i att stötta konstpedagogens och deltagarnas kommunikation med varandra. Jag har också varit behjälplig när olika behov uppstått hos deltagarna, exempelvis när någon blivit trött, törstig eller önskat gå på toaletten. Under projekttiden har konstpedagog Jeanette Rangner Jacobsson och jag haft en kontinuerlig dialog om konsten på sjukhemmet. Ibland har vi sett att vissa konstverk inte gett tillräcklig respons från gruppen – kanske har de varit för abstrakta för personer med kognitiv svikt, eller också har innehållet varit för komplext. Vid andra tillfällen har vi reflekterat över den konststund vi precis delat. Konststunder har inneburit ett utforskande för oss båda i våra respektive roller vilket jag upplevt som mycket spännande och utvecklande.

Många berättar om hur Konststunder lyckats locka fram samtalsämnen och situationer som ni annars inte ställs inför. Känner du igen dig i den reflektionen?

Ja, det är inte alltid vi har så mycket att tala om på avdelningen. Det blir lätt att vi diskuterar vädret eller vilken mat det är idag. Under Konststunder har vi diskuterat ämnen som stannat kvar i mig långt efter aktivitetens avslut. Konsten har berört mig själsligt, kroppsligt och känslomässigt.

Projektet har också på vissa sätt stundvis rubbat på rollfördelningen mellan personal och boende, då vi har tagits utanför vår trygghetszon och sett varandra utifrån andra perspektiv än vi annars gör på avdelningen. När grupperna formades var vi alla lite försiktiga med våra åsikter, men efterhand har vi känt oss trygga och vågat reagera och prata öppet. Det har gett oss en stärkt känsla av gemenskap. Jag hoppas att projektet kommer att fortsätta i någon form.

Vad händer när konsten väcker både positiva och negativa känslor eller associationer?

För det första tycker jag inte att det är viktigt att alla uppskattar en målning. Exempelvis fanns här tidigare ett konstverk som föreställde en sträng kvinna. Långt ifrån alla tyckte den var tilltalande, men den skapade samtalsämnen mellan de boende. Det finns också en målning på demensavdelningen som alla går förbi och kommenterar, ”fy vad den är ful”, vilket tydligt visar hur olika våra upplevelser av konst kan vara. Själv tycker jag nämligen att den är vacker. Det är synd när konst plockas bort från avdelningen. Självklart måste vi omplacera bilder om människor mår dåligt av dem, men överlag tycker jag det är positivt med en mångfald av motiv och uttryck. En annan kvalitet med konstverk som sticker ut lite är att de skapar igenkänning och gör det lättare att orientera sig i byggnaden.

Kan du berätta om ett tillfälle under aktiviteterna som du minns särskilt väl?

Det var alltid engagerade samtal som pågick – mycket skratt och spännande reaktioner. Ett tillfälle som berörde mig lite extra handlar om en kvinna som vanligtvis värjer sig för att samtala med andra eftersom hon inte vill avslöja sin problematik med den språkliga förmågan. När hon deltog i Konststunder visade hon stort engagemang – kanske mest av alla närvarande! Jag visste inte att hon var så konst- och kulturintresserad, men det var verkligen häftigt att se hur hennes språk utvecklades och vilken glädje hon beskrev. Hur konsten bidragit till att hennes förmåga att uttrycka sig har förändrats.

Igår lyssnade vi på opera, då satt hon med öppen mun och sa: ”Det känns som att tårarna ska börja rinna – det är så vackert!”

Intervju: Madelene Gunnarsson